

بررسی تاثیر متقابل مدت همکاری مدیریت مالی و تصدی موسسه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

مینا آشنا^۱

سعید علی پور^{۲*}

عادل شاه ولی زاده^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۰۱ تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۳/۱۹

چکیده

هدف این تحقیق بررسی تاثیر متقابل مدت همکاری مدیریت مالی و تصدی موسسه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. تحقیق حاضر از لحاظ هدف جزوه تحقیقات کاربردی است. از لحاظ ماهیت جزء تحقیقات مروری است. از لحاظ نوع استدلال جزوه تحقیقات قیاسی - استقرایی می باشد. از نظر بعد زمان جزوه تحقیقات گذشته نگر می باشد. از نظر طول مدت زمان تحقیق جزء روش ترکیبی می باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد که پس از حذف محدودیت ها ۱۲۸ شرکت به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. بازه زمانی مورد بررسی بین سال های ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۹ می باشد. این اعتقاد وجود دارد که عملکرد تنها در یک فضای تصمیم گیری، معنی پیدا می کند؛ یعنی تصمیم گیرندگان داخلی و خارجی شرکت باید در مورد عملکرد به توافق برسند. کلمه عملکرد به طور وسیع در مبحث مدیریت مورد استفاده قرار می گیرد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول بیانگر این است مدت همکاری مدیریت مالی بر کیفیت حسابرسی تاثیر معکوس و معناداری دارد. همچنین نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم بیانگر این است تصدی موسسه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی تاثیر معکوس و معناداری دارد.

واژگان کلیدی

مدت همکاری مدیریت مالی، تصدی موسسه حسابرسی و کیفیت حسابرسی

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، موسسه غیر انتفاعی مقدس اردبیلی، اردبیل، ایران. (ashena_mina@yahoo.com)

^۲ استادیار، گروه حسابداری، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران. (* نویسنده مسئول: saeed.alipour@iau.ac.ir)

^۳ استادیار، گروه حسابداری، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران. (a.shahvalizadeh@gmail.com)

۱. مقدمه

هدف اصلی از حسابرسی در سال‌های قبل از ابتدای قرن بیستم کشف تقلب بود. در نیمه اول این قرن، هدف حسابرسی از کشف تقلب فاصله گرفت و به سوی هدف جدید یعنی اینکه آیا صورت‌های مالی را منصفانه ارائه می‌دهد یا خیر تغییر کرد. به عبارت صحیح‌تر، هدف از حسابرسی صورت‌های مالی این است که حسابرس بتواند درباره اینکه صورت‌های مزبور از تمام جنبه‌های بااهمیت طبق اصول متداول حسابداری تهیه شده است اظهار نظر کند. کشف تقلب هنوز به عنوان یکی از هدف‌های جزئی حسابرسی مطرح است، چراکه وجود تقلب یا اشتباه به طور مؤثری بر اظهار نظر حسابرس نسبت به صورت‌های مالی تأثیر می‌گذارد. اعتبار دهی شامل دو مرحله مجزا است: مرحله اول، حسابرس مستقل باید یک رسیدگی (حسابرسی) را اجرا کند. مرحله دوم نقش حسابرسی است که نظر حسابرسان درباره مطلوبیت ارائه و قابلیت اتکای صورت‌های مالی را به استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی انتقال می‌دهد. این اعتقاد وجود دارد که عملکرد تنها در یک فضای تصمیم‌گیری، معنی پیدا می‌کند؛ یعنی تصمیم‌گیرندگان داخلی و خارجی شرکت باید در مورد عملکرد به توافق برسند. کلمه عملکرد به طور وسیع در مبحث مدیریت مورد استفاده قرار می‌گیرد. علیرغم تواتر استفاده از این کلمه، معنی دقیق آن، بندرت توسط نویسندگان صریحاً تعریف شده است. اغلب عملکرد با کارایی و اثربخشی تعریف شده است؛ مثلاً نیلی (۱۹۹۵) بیان می‌کند که چون اثربخشی بیانگر میزان دستیابی به اهداف بوده و کارایی به این موضوع اشاره دارد که منابع از نظر اقتصادی، چگونه برای کسب هدف بکار رفته اند، می‌توان آن‌ها را دو بعد مهم عملکرد دانست؛ یعنی هم علل داخلی (کارایی) و هم دلایل خارجی (اثربخشی) برای بخش‌های خاص عملکرد، می‌توانند وجود داشته باشند (میر و همکاران ۲۰۱۹).

مدیریت اداره کردن می‌تواند به صورت فرآیند سازمان‌دهی مؤثر منابع جهت دستیابی به اهداف تعریف شود. مدیریت کسب و کار، به کارگیری این فرآیند در یک سازمان مشخص است. یک مدیر کسب و کار ممکن است دارای سطح وسیعی از مسئولیت باشد که این بستگی به سازمان مورد نظر دارد. با این وجود برخی عملکردهای کلی در همه کارهای مدیریتی موجود است که شامل: برنامه ریزی، سازمان‌دهی، تعیین کارکنان، جهت‌دهی امور، کنترل و بودجه بندی می‌شود. برنامه ریزی یک مدیر کسب و کار ملزم به برنامه‌ریزی و آماده‌سازی سازمان جهت رسیدن به اهداف مورد نظر است که ممکن است شامل کارهای مختلفی شود از جمله برآورد بودجه، تحقیق بازار و ارائه استراتژی (نیو نجسا ۲۰۱۷). با جدایی مدیریت از مالکیت، مدیران به عنوان نماینده مالکان شرکت را اداره می‌کنند. با شکل‌گیری رابطه نمایندگی، تضاد منافع بین مدیران و سهامداران ایجاد می‌گردد بدان معنا که ممکن است مدیران دست به رفتارهای فرصت طلبانه بزنند و تصمیماتی بگیرند که در جهت منافع سهامداران باشد. اختیار عمل مدیران در استفاده از اصول تحقق و تطابق، بر آورد و پیش‌بینی و همچنین اعمال روش‌هایی نظیر تغییر روش ارزیابی موجودی کالا، استهلاک سرفلکی، هزینه‌های جاری با سرمایه‌ای تلقی کردن هزینه‌های جاری با سرمایه‌ای تلقی کردن هزینه‌های تحقیق و توسعه و تعیین هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول از جمله مواردی هستند که مدیران می‌توانند رفتارهای فرصت طلبانه داشته باشند و سود را تغییر دهند. از یک طرف به دلیل آگاهی بیشتر مدیران از وضعیت شرکت انتظار می‌رود به گونه‌ای اطلاعات تهیه و ارائه شود که وضعیت شرکت را به بهترین نحو منعکس کند. از طرف دیگر بنا به دلایلی نظیر ابقا در شرکت، دریافت پاداش و ... مدیریت واحد انتفاعی خواسته یا ناخواسته ممکن است با دستکاری سود، وضعیت شرکت را مطلوب جلوه دهد. تحت

چنین شرایطی سود واقعی با سود گزارش شده در صورت‌های مالی مغایرت داشته و رویدادی تحت عنوان مدیریت سود رخ داده است (مانری و همکاران ۲۰۰۸).

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

حسابرسی، بازرسی جستجوگرانه مدارک حسابداری و سایر شواهد زیربنایی صورتهای مالی است. حسابرسان از راه کسب آگاهی از سیستم کنترل داخلی و اجرای سایر روش‌های رسیدگی، شواهد لازم را گردآوری می‌کنند تا تعیین شود این صورت‌ها تصویری مطلوب نسبت به وضعیت مالی شرکت و فعالیت‌های آن در طول دوره مورد رسیدگی ارائه می‌کند. کیفیت اطلاعات حسابداری و گزارشگری مالی محصول مشترک چندین عامل است که یکی از آنها کیفیت حسابرسی است. کیفیت حسابرسی عبارت است از حسن شهرت و مراقبت حرفه‌ای حسابرسان که در نتیجه حسن شهرت حسابرسان، اعتبار اطلاعات صورت‌های مالی افزایش یافته و بر اثر نظارت و مراقبت حرفه‌ای حسابرسان، کیفیت اطلاعات صورت‌های مالی افزایش خواهد یافت (حساس یگانه ۱۳۸۵). در ایران، فرآیند چرخش مؤسسات حسابرسی در سال‌های گذشته دلیل محدود بودن انجام فعالیت حسابرسی توسط چند موسسه بزرگ از جمله، موسسه حسابرسی صنایع ملی و سازمان برنامه، موسسه حسابرسی بنیاد مستضعفان و موسسه حسابرسی شاهد به شکل مدون و رسمی و در قالب مفاد قانونی وجود نداشت و فقط گروه‌های حسابرسی مسئول انجام تعدادی از کارهای خاص با نظر مدیران موسسه مورد چرخش قرار می‌گرفتند. پس از ادغام مؤسسات یاد شده و تشکیل سازمان حسابرسی، به دلیل تنوع صاحب‌کاران و زیاد بودن تعداد آنها و به منظور اعمال کنترل و بررسی بیشتر، گروه‌های حسابرسی مسئول انجام کار در دوره‌های زمانی با میانگین سه سال مورد چرخش قرار می‌گیرند. این جابجایی ممکن است مسئولیت انجام حسابرسی یک شرکت را از یک مدیر سلب و به مدیر دیگری در داخل سازمان حسابرسی محول کند. فرآیند چرخش تنها بین گروه‌های مختلف در درون سازمان حسابرسی انجام می‌شود و در زمره قانون چرخش مؤسسات حسابرسی همگام و هم مفهوم با سایر کشورها قرار نمی‌گیرد (گرمی و بذرافشان ۱۳۸۸). پدیده تصدی حسابرسان باعث مطرح شدن استدلال‌هایی از سوی مخالفان و موافقان این پدیده گردید. موافقان تصدی کمتر حسابرسان، تاکیدشان بر جنبه استقلال حسابرسان و نگاهی تازه به حسابرسی است که ادعا می‌کنند در رابطه‌های طولانی مدت حسابرسی صاحبکار، استقلال حسابرسان خدشه دار می‌شود. از سوی دیگر مخالفان تغییر حسابرسان بر ضعف اطلاعاتی حسابرسان در مدت کوتاه تصدی حسابرسی تاکید کرده و معتقدند چرخش اجباری باعث به وجود آمدن ضعف اطلاعاتی حسابرسان و در نتیجه، باعث افزایش عدم تقارن اطلاعاتی بین حسابرسان و صاحبکار و کاهش کیفیت حسابرسی می‌شود (عشایری آسو ۱۴۰۰). یک مدیر مالی، دانش و مهارت حرفه‌ای خود را در تهیه و ارائه اطلاعات مالی و سایر تصمیم‌ها به روشی بکار می‌گیرد که برای مدیریت در تدوین سیاست‌ها و در برنامه‌ریزی و کنترل عملیات مورد تعهدش یاری‌رسان باشد؛ بنابراین به مدیر مالی در بین مدیران ارشد به عنوان "ارزش آفرینان" نگاه می‌شود. آنها بیشتر علاقه دارند به جلو نگاه کنند و تصمیماتی بگیرند که آینده سازمان را تحت تاثیر قرار خواهد داد تا به ثبت تاریخی و رعایت (حفظ امتیاز) جنبه‌های حرفه‌ای؛ بنابراین دانش و تجربه حسابداری مدیریت می‌بایست در زمینه‌های مختلف از جمله مدیریت اطلاعات، خزانه‌داری، حسابرسی کارایی، بازاریابی، ارزشیابی، قیمت‌گذاری، تدارکات و غیره دانش لازم را داشته باشد (آلوز و همکاران ۲۰۱۵). به دنبال رسوایی‌های مالی شرکتی (از جمله انرون و وردکام) و بحران‌های مالی طی دو دهه اخیر انگشت اتهام تا حدودی به سمت حسابرسان و کیفیت حسابرسی نشانه رفته است. در ایران نیز پس از کشف تقلب بانکی ۱۳۹۰، برخی کارشناسان ادعای شکست حسابرسی را مطرح کردند. در پاسخ به این

رویدادها، از یک طرف، مقررات گذاران تغییراتی را در دستور کار قرار دارند. برای مثال، قانون ساربینز - آکسلی" (۲۰۰۲) در آمریکا وضع شد تا به بی نظمی های گزارشگری مالی سر و سامان دهد و تحولاتی در زمینه حاکمیت شرکتی انگلستان رخ داد. از طرف دیگر، سیاست گذاران بار دیگر بر روی اهمیت حسابرسی مؤثر و کارآمد به عنوان یکی از مؤلفه های کلیدی بازارهای سرمایه کارا تمرکز نمودند و تلاش-هایی را برای شناسایی محرک-های کلیدی کیفیت حسابرسی انجام دادند. برای مثال، در سال ۲۰۰۷، کمیته مشورتی حرفه حسابرسی در آمریکا به منظور مشورت دهی به خزانه داری این کشور در خصوص حرفه حسابرسی تأسیس شد. شورای گزارشگری مالی انگلستان در سال ۲۰۰۸ گزارشی را تحت عنوان چارچوب کیفیت حسابرسی منتشر کرد. خزانه داری استرالیا گزارش «کیفیت حسابرسی در استرالیا یک مرور راهبردی» را در سال ۲۰۱۰ منتشر نمود (کیلگور ۲۰۱۱). رشد روز افزون و نیازهای فزاینده افراد جامعه توأم با رشد فعالیت های اقتصادی، سبب شده است تا فرآیند حسابرسی نیز همگام با این تغییرات، دستخوش تحولات عظیمی شود. تقاضا برای حسابرسی از نقش نظارتی حسابرس در روابط بین مالک و مدیر شکل می گیرد. بر اساس نظریه مباشرت (نماینده گی روابط بین افراد حقیقی یا حقوقی) متشکل از مجموعه قرارداد است که در آن طرفین ملزم به رعایت مفاد قرارداد می باشند. با دو فرض بدیهی، عدم هم سوئی منافع بین طرفین قرارداد (مالک و مدیر) و منطق اقتصادی هر یک از طرفین قرارداد، انتظار می رود که مدیر در راستای بهینه کردن منافع خود مبادرت به اقداماتی کند که تضييع حق مالک را در بر داشته باشد. برای اجتناب یا حداقل کردن چنین تضادی، مالک می تواند به سیستم نظارتی متوسل شود (مجتهدزاده و آقایی ۱۳۸۳). همچنین با توجه به این که شرکت های خصوصی، بخشی از اقتصاد ایران را تشکیل می دهند و با توجه به این که روند خصوصی سازی با اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی شتاب بیشتری گرفته است، لزوم حسابرسی با کیفیت صورت های مالی این شرکت ها برای پذیرش سهام آن ها در بورس اوراق بهادار تهران ضروری به نظر می رسد. از این رو، بررسی معیارهای کیفیت حسابرسی دارای اهمیت می باشد و در نهایت، ضرورت این تحقیق را می توان از دیدگاه مفید بودن آن برای گروه های استفاده کننده از نتایج این تحقیق؛ نیز مورد بررسی قرار داد. در این تحقیق انتظار می رود که دوره تصدی حسابرس و اندازه موسسه حسابرسی دو متغیر و شاخص مهم در ارزیابی کیفیت حسابرسی باشند؛ بنابراین انتظار می رود تا نتایج این تحقیق از نقطه نظر کاربردی، مجامع شرکت ها را در انتخاب حسابرسان یاری نماید و همچنین به جامعه دانشگاهی برای تحقیق های آتی و سازمان بورس جهت تدوین مقررات مربوط کمک کند. بدین منظور ضروریست تا چنین تحقیقی صورت گیرد (درخشان و کرمی ۱۳۹۸).

پیشینه تجربی پژوهش

امین عشایری، آسو (۱۴۰۰)، در تحقیقی به بررسی نقش متغیرهای کیفیت حسابرسی و دوره ی تصدی حسابرس در تاثیرگذاری مدیریت سود بر عملکرد شرکت در بورس اوراق بهادار تهران به انجام رساندند. جامعه آماری تحقیق شامل ۱۱۶ شرکت طی بازه زمانی بین ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۸ استفاده شده است. کیفیت حسابرسی و میزان تصدی حسابرس می تواند شاخصی مناسب برای درک عملکرد شرکت باشد. نتایج تحقیق حاضر نشان می دهد که متغیرهای کیفیت حسابرسی و دوره تصدی حسابرس بر مدیریت سود بر عملکرد شرکت در بورس و اوراق بهادار تهران با ضرایب معناداری تاثیرگذار می باشد؛ و نیز دوره تصدی حسابرس بر عدم تقارن اطلاعاتی و شاخص عملکردی شرکت تاثیر دارد.

عطایی شریف و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی به بررسی اثر تعاملی توانایی مدیریت و درماندگی مالی بر کیفیت حسابرسی (شواهد تجربی: بورس اوراق بهادار تهران) به انجام رساندند. جامعه آماری تحقیق شامل ۱۲۴ شرکت طی بازه زمانی بین ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۶ استفاده شده است. یافته‌های حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق نشان می‌دهد که توانایی مدیریت دارای اثری کاهنده بر ارقام تعهدی اختیاری می‌باشد؛ اما این ارتباط تحت تأثیر درماندگی مالی شرکت قرار نمی‌گیرد. با توجه به یافته‌های تحقیق حاضر می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که توانایی مدیریت موجب کاهش دستکاری اطلاعات حسابداری (کاهش ارقام تعهدی اختیاری) می‌شود که این موضوع به ارتقای حسابرسی صورتهای مالی و افزایش کیفیت اطلاعات حسابداری کمک می‌کند. یافته‌های تحقیق حاضر می‌تواند به بهبود کیفیت برنامه ریزی حسابرسی منتج شود و کیفیت کار حسابرسان مستقل را افزایش دهد.

نوшادی و همکاران (۱۳۹۸) در تحقیقی به بررسی رابطه بین هوش مالی مدیران و کیفیت حسابرسی با نقش تعدیلگری رفتار اخلاقی حسابرسان به انجام رساندند. جامعه آماری تحقیق شامل ۱۱۸ شرکت طی بازه زمانی بین ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ استفاده شده است. نتایج تحقیق نشان داد که کیفیت حسابرسی با هوش مالی مدیران شرکت‌های مورد مطالعه رابطه معنادار و مثبتی دارد و رفتار اخلاقی حسابرسان نیز شدت این رابطه را تقویت می‌کند. نتایج تحقیق حاضر نشان داد انتخاب حسابرس با حُسن شهرت، افزایش دوره تصدی حسابرس، حسابرس متخصص و وجود حسابرس دخلی با هوش مالی مدیران ارتباط دارد و رفتار اخلاقی حسابرسان بر رابطه کیفیت حسابرسی و هوش مالی مدیران تأثیر مثبتی دارد.

ممشلی و همکاران (۱۳۹۸)، در تحقیقی به تأثیر کیفیت حسابرسی بر بیش‌اطمینانی مدیران و احتمال گزارشگری متقلبانانه: رویکرد چند بُعدی ترکیبی را به انجام رساندند. جامعه آماری تحقیق شامل ۱۳۲ شرکت طی بازه زمانی بین ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۵ استفاده شده است. ویژگی‌های مورد مطالعه برای کیفیت حسابرسی در این تحقیق شامل؛ تخصص حسابرس در صنعت، شهرت حسابرس، دوره تصدی حسابرس و استقلال حسابرس هستند. برخلاف مطالعات قبلی این تحقیق از رویکردی چند بُعدی برای عملیاتی کردن کیفیت حسابرسی استفاده می‌کند. به‌علاوه احتمال گزارشگری متقلبانانه نیز با استفاده از دو شاخص احتمال تقلب و مدیریت سود اندازه‌گیری شده است. نتایج تحقیق با استفاده از الگوی رگرسیون چند متغیره، نشان داد در سطح اطمینان ۹۵ درصد، کیفیت حسابرسی اثر منفی و معناداری بر احتمال تقلب و مدیریت سود دارد؛ اما رابطه معناداری میان کیفیت حسابرسی و بیش‌اطمینانی مدیران یافت نشد.

پین و ویلیامسون (۲۰۲۱) در تحقیقی به بررسی تأثیر مدت همکاری مدیر مالی و شرکت حسابرسی بر کیفیت حسابرسی در کشور کره جنوبی به انجام رساندند. آنان با نمونه‌گیری هدفمند با انتخاب ۴۵۳۰ مشاهده-شرکت در طی دوره زمانی ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۸ استفاده کرده‌اند. جهت آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد که مدت همکاری مدیر مالی و شرکت حسابرسی با کیفیت پایین‌تر حسابرسی که از طریق میزان ارقام تعهدی اختیاری اندازه‌گیری شده، کاهش صدور اظهارنظر نسبت به تداوم فعالیت شرکت‌های مشکل‌دار و افزایش احتمال دریافت اطلاعیه‌هایی در مورد اجرای ضوابط حسابداری و حسابرسی (AAER) از کمیسیون بورس و اوراق بهادار

(SEC) ایالات متحده رابطه دارد. این تأثیرات در زیرمجموعه های شرکت هایی که دارای سطح بالایی از وابستگی های حاکمیت شرکتی هستند بیشتر است. این یافته ها برای سیاست های مربوط به چرخش شرکت حسابرسی پیامدهایی دارد. به طور خاص، نتایج نشان می دهد که قانون گذاران هنگام ارزیابی سیاست های چرخش شرکت حسابرسی باید سایر روابط مربوط به تصدی شرکت حسابرسی، مانند روابطی که بین شرکت حسابرسی و پرسنل مشتری ایجاد می شود را در نظر بگیرند.

دوی و مونلیسا (۲۰۱۹) در تحقیقی به بررسی نقش تعدیلی کیفیت حسابرس بر رابطه بین افشای مسئولیت اجتماعی و عملکرد مالی شرکت های اندونزی پرداختند. آنان با نمونه گیری هدفمند با انتخاب ۸۷ شرکت در طی دوره زمانی ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۶ استفاده کرده اند. جهت آزمون فرضیه ها از روش رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. به این نتیجه رسیدند که بین افشای مسئولیت اجتماعی شرکت و عملکرد شرکت یک رابطه معنادار مثبت وجود دارد و کیفیت حسابرس این رابطه را تحت تأثیر قرار می دهد

چارلز و همکاران (۲۰۱۸) در تحقیقی به بررسی اثر کیفیت حسابرسی بر بازده سهام و حجم معاملات در بین ۴۵۰ شرکت پذیرفته شده در بورس چین در بازه زمانی بین ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵ استفاده کرده اند. جهت آزمون فرضیه ها از روش رگرسیون خطی استفاده شده است. به این نتیجه رسیدند که بازار خدمات حسابرسی با حجم معاملات سهام همگن است و تا حدود زیادی رابطه آن ها به هم شباهت دارند. در واقع استدلال آن ها بر این اساس بود که هر چقدر موسسه حسابرسی بزرگتر باشد میزان کیفیت حسابرسی بالاتر و حجم معاملات از سوی سرمایه گذاران انتظار افزایش در پی خواهد داشت.

وداری و اکترینتا (۲۰۱۶) در تحقیقی به بررسی ساختار مالکیت، کمیته حسابرسی و دوره تصدی حسابرسی در بین ۱۲۵۴ شرکت اوکراینی و در بازه زمانی بین ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۳ پرداختند. جهت آزمون فرضیه ها از روش رگرسیون تک متغیره استفاده شده است. نتایج پژوهش آن ها نشان داد که مالکیت دولتی، اقدامات کمیته حسابرسی، اندازه شرکت، نسبت نقدینگی و نسبت سودآوری بر دوره تصدی حسابرسی تأثیر می گذارند. در حالی که مالکیت نهادی، جریان نقد آزاد و ارزش بازار به ارزش دفتری، تأثیر بااهمیتی بر دوره تصدی حسابرسی ندارند.

بلون و همکاران (۲۰۱۴) در تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین ویژگی های مدیران و کارایی سرمایه گذاری با تأکید بر نقش تعدیلی مدیریت مالی در کشور اتریش مورد بررسی قرار دادند. نمونه آماری این تحقیق شامل ۱۹۵۵ سال - شرکت برای بازه زمانی بین ۱۹۹۰ الی ۲۰۰۶ جمع آوری شده است. جهت آزمون فرضیات تحقیق از روش رگرسیون خطی استفاده شده است. نتایج بیانگر این است که دوره تصدی مدیرعامل و دان شمالی رابطه مثبت و مستقیمی با کارایی سرمایه گذاری دارد و همچنین مدیریت مالی باعث تعدیل این رابطه شده است.

۳. روش شناسی پژوهش

این تحقیق، از بعد رویکرد انجام تحقیق از نوع خرد گرایانه، تحقیق حاضر از لحاظ هدف جزوه تحقیقات کاربردی است. از لحاظ ماهیت جزوه تحقیقات مروری است. از بعد ماهیت داده های تحقیق جزوه تحقیقات کمی و کیفی است. به جهت

بعد شناخت جزوه تحقیقات به روش نیمه تجربی بوده است. چرا که هنگامی که انتخاب شرکت به صورت تصادفی ممکن نباشند و یا نتوان متغیرهای مستقل را کاملا دستکاری و یا در آن مداخله کرد، از این روش استفاده می‌شود. از نظر روش توصیفی از نوع تحقیق همبستگی بوده که از رگرسیون چند متغیره استفاده گردیده شده است. همچنین جزوه تحقیقات پس رویدادی می‌باشد. از لحاظ نوع استدلال جزوه تحقیقات قیاسی - استقرایی می‌باشد. از لحاظ بعد زمان جزوه تحقیقات گذشته‌نگر می‌باشد. از لحاظ طول مدت زمان تحقیق جزوه روش ترکیبی می‌باشد؛ و از لحاظ روش جمع‌آوری اطلاعات از نوع تحقیقات کتابخانه‌ای و میدانی (اسناد کاوی) و همچنین از بعد روش تحلیل داده‌ها از نوع تحقیقات تحلیل محتوا مبتنی بر روش‌های آماری می‌باشد.

در این تحقیق برای جمع‌آوری و گردآوری از اطلاعاتی مربوط به استفاده از مجلات و ماهنامه‌های مربوط به سازمان بورس و همچنین استفاده از پایان نامه‌های مشابه به موضوع تحقیق به صورت تجربی نیز استفاده شده است. همچنین با استفاده از نرم افزارهای مالی جهت استخراج داده‌های تحلیلی برای انجام تحلیل‌های آماری و همچنین استفاده از کاربرگ‌های محاسباتی برای اندازه‌گیری شاخص‌های انتخاب شده برای متغیرها نیز استفاده شده است. براساس موضوع تحقیق و ماهیت روش تحقیق جهت تجزیه و تحلیل پذیری در آزمون فرضیات از بانک اطلاعاتی سازمان بورس و همچنین نرم افزار ره آورد نوین و با استفاده از یادداشت‌های توضیحی به همراه صورت‌های مالی که به عنوان پیوست اطلاعات شرکت‌ها نیز شناخته می‌شوند نیز استفاده خواهد شد. همچنین بعد از استخراج داده‌های فوق با طبقه‌بندی و کدگذاری هریک از مولفه‌ها در اکسل Excel نیز با وارد کردن در برنامه اقتصادسنجی Eviews نسبت به نرمال بودن، هم خطی و معنادار بودن داده‌ها نیز بحث و بررسی خواهد شد.

متغیرهای تحقیق

متغیر وابسته: کیفیت حسابرسی

همسو با تحقیقات چئن و همکاران (۲۰۱۶) متغیر مستقل کیفیت حسابرسی می‌باشد که در این تحقیق از متغیر نوع حسابرسی استفاده شده است. در حقیقت در اکثر تحقیقات داخلی سازمان حسابرسی و موسسه حسابرسی مفید راهبر به عنوان مؤسسه بزرگ و دارای اعتبار و شهرت بالا (درجه ۱) و در مقابل سایر مؤسسات حسابرسی (مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی) که اندازه آن‌ها نسبت به سازمان حسابرسی کوچک‌تر است، به عنوان مؤسسات دارای اعتبار و شهرت پایین (درجه ۲) در نظر گرفته می‌شود. در این تحقیق نوع حسابرسی یک متغیر مجازی است که اگر شرکت توسط سازمان حسابرسی مورد رسیدگی قرار گرفته باشد، متغیر مصنوعی عدد ۱ و در غیر این صورت (اگر توسط سایر مؤسسات عضو جامعه حسابداران رسمی، حسابرسی شود) متغیر مصنوعی عدد صفر را می‌پذیرد. شایان ذکر است از این معیار در تحقیقات مشابهی همچون؛ اوکالی (۲۰۱۴) و جعفری و متقی (۱۳۹۵) استفاده شده است.

متغیر مستقل: دوره تصدی موسسه حسابرسی و مدیریت مالی

۱) دوره تصدی موسسه حسابرسی: در این تحقیق تصدی موسسه حسابرسی متغیر وابسته می باشد، در صورتی که در طی دوره تحقیق ۵ ساله، موسسه حسابرسی بیش از ۳ سال، به طور متوالی مشغول به کار بوده باشد، مقدار متغیر مجازی دوره تصدی حسابرسی برابر با یک و در غیر این صورت مقدار آن برابر با صفر در نظر گرفته می شود.

۲) مدت همکاری مدیریت مالی: در این تحقیق مدت همکاری مدیریت مالی متغیر مستقل می باشد. در صورتی که در طی دوره تحقیق ۵ ساله، مدت همکاری مدیریت مالی در شرکت ۳ سال یا بیشتر مشغول به کار بوده باشند برابر با یک و در غیر این صورت مقدار آن برابر با صفر در نظر گرفته می شود.

متغیرهای کنترلی

اندازه شرکت (Size): از لگاریتم طبیعی ارزش بازار حقوق صاحبان سهام شرکت حاصل می گردد (ایزدی نیا و همکاران ۱۳۹۲).

رشد دارایی شرکت (Growth): که نشان دهنده کل دارایی‌ها منهای دارایی‌های سال قبل و تقسیم بر دارایی‌های سال قبل است (جبارزاده و همکاران ۱۳۹۱).

۳ جریان های نقدی عملیاتی (CFO): جریان نقد عملیاتی، وجه نقد ایجاد شده در نتیجه عملیات شرکت است که معمولاً با کسر شدن همه هزینه‌های عملیاتی از درآمدهای عملیاتی به دست می آید. جریان‌های نقدی عملیاتی هر سهم از تقسیم خالص جریان‌های نقدی عملیاتی (مستخرج از صورت‌های صورت جریان وجوه نقد حسابرسی شده) بر تعداد سهام شرکت در پایان دوره به دست می آید).

۴. فرضیه های پژوهش

۱) مدت همکاری مدیریت مالی بر کیفیت حسابرسی تاثیر معناداری دارد.

۲) تصدی موسسه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی تاثیر معناداری دارد.

مدل عملیاتی تحقیق

مدل تحلیلی تحقیق به صورت زیر تبیین گردیده شده است:

$$AQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 AFM_{it} + \beta_2 SIZE_t + \beta_3 Growth_{it} + \beta_4 CFO_{it} + \epsilon_{it}$$

$$AQ_{it} = \beta_0 + \beta_1 TENURE_{it} + \beta_2 SIZE_t + \beta_3 Growth_{it} + \beta_4 CFO_{it} + \epsilon_{it}$$

در معادله رگرسیون فوق:

AQ: کیفیت حسابرسی

AFM: مدت همکاری مدیریت مالی

TENURE: دوره تصدی حسابرسی

SIZE: اندازه شرکت

Growth: رشد دارایی شرمت

CFO: جریان نقدی عملیاتی

β_1 : مقدار ثابت

$\beta_2, \beta_3, \beta_4, \beta_5$: ضرایب متغیرها

ϵ : جزئی خطای مدل رگرسیون

۵. دوره آزمون، جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این تحقیق برگیرنده تمامی شرکت‌های موجود در بورس برای بازه زمانی بین ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۹ است. با توجه به محدودیت‌های ذیل نمونه آماری تحقیق حاضر به شرح جدول انتخاب گردید:

- ۱- تا پایان اسفندماه سال ۱۳۹۱ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند.
- ۲- شرکت‌های بیمه و واسطه‌گری‌های مالی و همچنین هلدینگ و بانک‌ها نباشند.
- ۳- سال مالی شرکت منتهی به ۲۹ اسفندماه باشد.
- ۴- داده‌های موردنیاز این تحقیق در خصوص آن‌ها در دسترس باشند.

بر این اساس تعداد ۱۲۸ شرکت (۱۰۲۴ سال- شرکت) در بازه زمانی ۱۳۹۲ الی ۱۳۹۹ انتخاب گردید

۶. یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

جدول ۱- آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیر	میانگین	میان	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	مینیم	ماکزیمم
اندازه شرکت	۶/۲۳	۷/۰۲	۰/۸۴	۲/۷۰	۰/۴۳	۴/۰۶	۸/۸۴
رشد دارایی شرکت	۰/۳۱	۳/۹۱	۰/۵۳	۸۲/۵۲	۶/۷۸	-۰/۴۷	۸/۳۰
جریان نقد عملیاتی	۰/۸۴	۸/۱۱	۱/۷۵	۴۰/۴۶	۴/۹۷	-۴/۴۴	۱۹/۹۲
مشاهدات	۱۰۲۴						

در جدول ۱ شاخص‌های مرکزی و پراکنندگی مربوط به متغیرهای تحقیق نشان داده شده است. متغیر اندازه شرکت دارای میانگین و میان و انحراف معیار به ترتیب ۶/۲۳۵۹۲۹، ۷/۰۲۵۸۴۷ و ۰/۸۴۲۱۰۳ می باشد که نشان دهنده این است که تقریباً ۶۲ درصد از شرکت‌های عضو سازمان بورس پیشرفت و رشد در مقدار ظرفیت تولید و همچنین مساحت شرکت به وجود آورده اند و انحراف معیار نشان دهنده این است که تقریباً ۸/۵ درصد از شرکت‌ها دارای نوسان در ظرفیت تولید و مساحت داشته اند. با توجه به مینیمم و ماکزیمم به ترتیب ۴/۰۶۴۰۸۳ و ۸/۸۴۰۳۵۵ نشان دهنده بزرگی و کوچکی شرکت

ها از لحاظ ظرفیت و بزرگی و کوچکی را نشان می دهد. چولگی و کشیدگی به ترتیب $۲/۷۰۷۳۶۸$ و $۰/۴۳۶۷۱۸$ می باشد که نشان دهنده این سات که تمایل جهت ارتقا سطح ظرفیت تولید و بزرگ تر شدن شرکت ها در بسترهای بازارهای مالی وجود دارد. متغیر رشد دارایی شرکت دارای میانگین و میانه و انحراف معیار به ترتیب $۰/۳۱۶۳۷۶$ ، $۳/۹۱۵۸۷۴$ و $۰/۵۳۶۷۷۹$ می باشد که نشان دهنده این است که تقریباً ۳ درصد رشد دارایی ها در شرکت ها وجود داشته است و انحراف معیار موجود نشان دهنده تقریباً $۵/۵$ درصد نوسان رشد یا زیان دارایی را در بین شرکت ها نمایانگر می کند. با توجه به مینیمم و ماکزیمم به ترتیب $-۰/۴۷۵۱۱۱$ و $۸/۳۰۹۹۶۷$ بیانگر زیان دهی $۴/۷$ درصدی در رشد شرکت ها و همچنین رشد ۸۳ درصدی را نشان می دهد. چولگی و کشیدگی به ترتیب $۸۲/۵۲۲۵۶$ و $۶/۷۸۵۵۳۰$ می باشد که تمایل شرکت ها در جهت رشد دارایی ها نشان می دهد. میانگین بهترین شاخص توصیفی در داده های کمی است. از طرفی آماره های پراکندگی سعی دارند میزان گستردگی و پراکنش مشاهده ها را اندازه گیری کنند. مهم ترین آماره های پراکندگی واریانس و انحراف معیار هستند. اگر واریانس صفر باشد مفهوم آن این است که همه نمونه ها یک عدد واحد هستند؛ پس هرچه واریانس بیشتر باشد مقادیر بیشتر پراکنده هستند. دو آماره مهم برای نمایش توزیع مقادیر یک متغیر ضریب چولگی و کشیدگی می باشد. منظور از توزیع متقارن توزیعی است که سه آماره مرکزی یعنی میانگین، میانه و نما بر هم منطبق باشند. همچنین می توان تفسیر کرد که در متغیرها پراکندگی زیادی وجود ندارد که بر اساس مقادیر انحراف معیار و میانه استنباط می شود. همچنین از روی میانگین و شاخص های پراکندگی می توان تقارن نسبی متغیرها و عدم وجود داده های پرت را نتیجه گرفت و همه متغیرها تا حدودی دارای انحراف معیار مناسبی می باشند. در جدول ۴-۱ آماره های توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق نشان داده شده است. با توجه به اطلاعات بدست آمده در جدول ۲، $۸۲/۷۱$ درصد از شرکت ها توسط سازمان حسابرسی شده اند و $۱۷/۲۹$ درصد از شرکتها توسط دیگر سازمانها حسابرسی شده است. این یافته ها در نمودار ۴-۲ نیز نشان داده شده است.

جدول ۲- کیفیت حسابرسی

کیفیت	فراوانی	درصد فراوانی
حسابرسی توسط سازمان حسابرسی	۸۴۷	۸۲/۷۱
حسابرسی توسط سایر موسسات	۱۷۷	۱۷/۲۹
جمع	۱۰۲۴	۱۰۰/۰

با توجه به اطلاعات بدست آمده در جدول ۳، $۳۵/۷۴$ درصد دوره تصدی حسابرسی بیشتر از سه سال و $۶۴/۲۶$ شرکت دوره تصدی حسابرسی کمتر از سه سال بوده است. این یافته ها در نمودار ۳ نیز نشان داده شده است.

جدول ۳- دوره تصدی

دوره تصدی	فراوانی	درصد فراوانی
بیشتر از سه سال	۳۶۶	۳۵/۷۴
کمتر از سه سال	۶۵۸	۶۴/۲۶
جمع	۱۰۲۴	۱۰۰/۰

با توجه به اطلاعات بدست آمده در جدول ۴، ۲۶/۹۵ درصد دوره مدیریت بیشتر از سه سال و ۷۳/۰۵ شرکت دوره مدیریت کمتر از سه سال بوده است. این یافته ها در نمودار ۴-۳ نیز نشان داده شده است.

جدول ۴- مدت همکاری مدیریت مالی

مدیریت مالی	فراوانی	درصد فراوانی
بیشتر از سه سال	۲۷۶	۲۶/۹۵
کمتر از سه سال	۷۴۸	۷۳/۰۵
جمع	۱۰۲۴	۱۰۰/۰

تجزیه و تحلیل استنباطی داده های آماری

آزمون عدم هم خطی متغیر های مستقل

جدول ۵- عدم هم خطی متغیر های مستقل

متغیر های مستقل	ضریب تورم واریانس
AQ	۲/۶۶۳۵۲۳
AFM	۲/۶۹۵۵۱۴
TENURE	۱/۸۶۷۴۹۸
SIZE	۱/۲۵۸۳۹۷
GROWYH	۱/۶۸۴۱۵۱
CFO	۱/۲۵۶۵۴۷

یکی از فروض رگرسیون چند متغیره عدم وجود هم خطی بین متغیر های مستقل می باشد. شاخصی که برای بررسی همخطی استفاده می شود عبارت است از شاخص ضریب تورم واریانس (VIF) می باشد. به عنوان یک قاعده تجربی، هرچه مقدار ضریب تورم واریانس از عدد ۵ بیشتر باشد، (عدد بزرگتر از ۲۰ نشان دهنده همخطی شدید می باشد) میزان هم خطی نیز افزایش می یابد در نتیجه مدل رگرسیون را برای پیش بینی نامناسب جلوه می دهد. چون ضریب تورم واریانس (VIF) کمتر از ۵ است پس نشاندهنده این است که مدل رگرسیونی مدل مناسبی است. با توجه به جدول ۵ مقدار ضریب تورم واریانس برای متغیر های مستقل مقدار مناسبی است.

آزمون همسانی واریانس

جدول ۶- مفروضات کلاسیک رگرسیون

آزمون همسانی واریانس: بروش پاگان گادفری			
همسانی واریانس	۰/۰۹۸۵	۱/۰۸	مدل ۱
همسانی واریانس	۰/۰۹۷۴	۱/۹۲	مدل ۲

از مفروضات دیگر رگرسیون خطی، یکسان بودن واریانس جملات خطا در دوره های مختلف است. نقض این فرض، مشکلی به نام ناهمسانی واریانس ایجاد می کند. فرض واریانس همسانی نتیجه مستقیم فرض نرمال بودن توزیع متغیر وابسته است. واریانس ناهمسانی به معنای تغییر مقدار واریانس قسمت تصادفی مدل در طول مشاهده نمونه است. این تحقیق برای آزمون ناهمسانی واریانس از آزمون بروش پاگان گادفری استفاده شده است. فرض صفر این آزمون ها دلالت بر همسانی واریانس دارد. با توجه به اینکه سطح معناداری این آزمون در جدول ۴-۵ برای مدل های تحقیق بیشتر از سطح خطای ۰.۰۵ می باشد، بنابراین نتیجه می شود که فرض صفر این آزمون تأیید می شود به عبارتی مشکل ناهمسانی واریانس در مدل وجود ندارد. همچنین مقدار آماره چون کمتر از ۲ می باشد نتیجه می شود که فرض صفر تأیید می شود و در مدل ناهمسانی واریانس وجود ندارد.

جدول ۷- ضرایب متغیرها و آزمون معنی داری ضرایب (فرضیه اول)

متغیرهای مستقل	متغیر وابسته AQ		
	مقدار ضریب	آماره Z	سطح معنی داری
C	۰/۵۳۴۵۰۸	۶/۰۹۶۱۰۹	۰/۰۰۰۰
AFM	-۰/۱۳۶۱۲۱	-۴/۰۸۵۲۹۵	۰/۰۰۰۰
SIZE	-۰/۰۷۵۴۵۲	-۳/۹۵۳۸۲۱	۰/۰۰۰۰
GROWTH	۰/۱۴۳۰۵۵	۳/۱۴۲۸۰۲	۰/۰۰۰۰
CFO	-۰/۰۵۹۸۵۲	-۴/۵۱۹۰۲۱	۰/۰۰۰۰
آماره هاسمر - لمشو			۱/۴۱۶۴
سطح معنی داری هاسمر لمشو			۰/۸۱۷۷
آماره LR			۶/۴۷۲۲
سطح معنی داری LR			۰/۰۰۰۰
R^2 مک فادن			۰/۵۱

برای بررسی معنی داری کل مدل از آزمون نسبت درستنمایی (LR) استفاده می شود. با توجه به اینکه سطح معنی داری بدست آمده برای این آزمون برابر (۰/۰۰۰) و کمتر از ۰/۰۵ و چون مقدار آماره برابر (۶/۴۷) و بیشتر از ۲ می باشد،

بنابراین نتیجه می شود که کل مدل معنی دار می باشد. به منظور بررسی برازش مدل برآورد شده بالا از آزمون هاسمر-لمشو استفاده شده با توجه به اینکه سطح معنی داری آماره آزمون هاسمر-لمشو بزرگتر از ۰/۰۵ است، بنابراین نتیجه می شود که مدل برآورد شده از برازش مناسبی برخوردار است (سطح معنی داری بزرگتر از ۰/۰۵ در آماره هاسمر لمشو نشان دهنده مناسب بودن برازش مدل می باشد). آماره مک فادن برای مدل ۰/۵۱ می باشد. بر اساس آماره مک فادن که نیکویی برازش مدل را اندازه گیری می نماید (هر چه این شاخص نزدیک به یک باشد، میزان تطابق مدل با واقعیت بیشتر بوده و به عبارتی نیکویی برازش بیشتر است و بالعکس هر چه مقدار شاخص به صفر نزدیک تر باشد نیکویی برازش کمتر خواهد بود) می توان نتیجه گرفت که مدل دارای برازش مناسبی می باشد. با توجه به سطح معنی داری ضریب این متغیر برابر ۰/۰۰۰۰ که کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ می باشد و همچنین مقدار آماره Z برابر ۴/۰۸۵۲۹۵- می باشد پس نتیجه می شود که بین مدت همکاری مدیریت مالی و کیفیت حسابرسی ارتباط معنادار وجود دارد. مقدار ضریب مدیریت مالی برابر ۰/۱۳۶۱۲۱- می باشد که مقدار منفی است پس نتیجه می شود مدت همکاری مدیریت مالی بر کیفیت حسابرسی تاثیر معکوس و معناداری دارد. این یعنی با افزایش مدت همکاری مدیریت، کیفیت حسابرسی کاهش می یابد و برعکس؛ بنابراین با توجه مطالب گفته شده نتیجه می شود که فرضیه تحقیق یعنی " مدت همکاری مدیریت مالی بر کیفیت حسابرسی تاثیر معناداری دارد." با اطمینان ۹۵ درصد مورد تایید قرار می گیرد.

جدول ۸- ضرایب متغیر ها و آزمون معنی داری ضرایب (فرضیه دوم)

متغیر های مستقل	متغیر وابسته AQ		
	سطح معنی داری	آماره Z	مقدار ضریب
C	۰/۰۰۰۰	۵/۳۹۴۵۶۲	۰/۲۲۸۲۴۴
TENURE	۰/۰۰۰۰	-۱۱/۳۳۴۷۲	-۰/۹۵۲۵۵۲
SIZE	۰/۰۰۰۰	-۴/۴۱۹۱۹۳	-۰/۱۳۴۴۵۸
GROWTH	۰/۰۰۰۰	-۳/۱۱۳۹۲۶	-۰/۰۱۷۵۶۳
CFO	۰/۰۰۰۰	-۲/۷۱۹۲۲۴	-۰/۰۳۳۶۱۵
آماره هاسمر-لمشو		۱/۴۵۹۵	
سطح معنی داری هاسمر لمشو		۰/۰۶۷۵	
آماره LR		۶/۴۷۲۲	
سطح معنی داری LR		۰/۰۰۰۰	
R^2 مک فادن		۰/۳۹	

برای بررسی معنی داری کل مدل از آزمون نسبت درستنمایی (LR) استفاده می شود. با توجه به اینکه سطح معنی داری بدست آمده برای این آزمون برابر (۰/۰۰۰) و کمتر از ۰/۰۵ و چون مقدار آماره برابر (۹/۴۸) و بیشتر از ۲ می باشد، بنابراین نتیجه می شود که کل مدل معنی دار می باشد. به منظور بررسی برازش مدل برآورد شده بالا از آزمون هاسمر-لمشو استفاده شده با توجه به اینکه سطح معنی داری آماره آزمون هاسمر-لمشو بزرگتر از ۰/۰۵ است، بنابراین نتیجه می شود که مدل برآورد شده از برازش مناسبی برخوردار است (سطح معنی داری بزرگتر از ۰/۰۵ در آماره هاسمر لمشو نشان دهنده مناسب بودن برازش مدل می باشد). آماره مک فادن برای مدل ۰/۳۹ می باشد. بر اساس آماره مک فادن که نیکویی برازش مدل را اندازه گیری می نماید (هر چه این شاخص نزدیک به یک باشد، میزان تطابق مدل با واقعیت بیشتر بوده و به عبارتی نیکویی برازش بیشتر است و بالعکس هر چه مقدار شاخص به صفر نزدیک تر باشد نیکویی برازش کمتر خواهد بود) می توان نتیجه گرفت که مدل دارای برازش مناسبی می باشد. با توجه به سطح معنی داری ضریب این متغیر برابر ۰/۰۰۰۰ که کمتر از سطح خطای ۰.۰۵ می باشد و همچنین مقدار آماره Z برابر ۱۱/۳۳۴۷۲- می باشد پس نتیجه می شود که تصدی موسسه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی تاثیر معناداری دارد، مقدار ضریب تصدی موسسه حسابرسی برابر ۰/۹۵۲۵۵۲- می باشد؛ که مقدار منفی است پس نتیجه می شود که تصدی موسسه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی تاثیر معکوس و معناداری دارد. این یعنی با افزایش دوره تصدی موسسه حسابرسی، کیفیت حسابرسی کاهش می یابد و برعکس؛ بنابراین با توجه مطالب گفته شده نتیجه می شود که فرضیه تحقیق یعنی " تصدی موسسه حسابرسی بر کیفیت حسابرسی تاثیر معناداری دارد." با اطمینان ۹۵ درصد مورد تایید قرار می گیرد.

۸. نتیجه گیری

تداوم انقلاب صنعتی در اروپای قرن نوزدهم، ایجاد کارخانه‌های بزرگ و بزرگ‌تر و اجرای طرح‌های عظیمی چون احداث شبکه‌های سراسری راه آهن را می طلبد که نیازمند به سرمایه‌های کلان بود. تأمین چنین سرمایه‌هایی از امکانات مالی یک یا چند سرمایه‌گذار فراتر بود و از سوی، یک یا چند سرمایه‌دار نیز آمادگی پذیرفتن خطر تجارتي چنین فعالیت بزرگی را نداشتند. از این رو، با بهره‌گیری از دست آورد بزرگ و مفید انقلاب صنعتی، یعنی سازمان‌دهی شرکت‌هایی شکل گرفت که مسئولیت صاحبان سرمایه آن‌ها محدود به مبلغ سرمایه‌گذاری‌شان بود و در قالب چنین مشارکت‌هایی، سرمایه‌های کوچک تجهیز و راه‌حل مناسبی برای تأمین سرمایه‌های کلان و توزیع مخاطرات تجارتي فراهم آمد. سرمایه‌های چنین شرکت‌هایی به سهام تقسیم و سهام آن‌ها قابل نقل و انتقال بود. رواج معاملات سهام باعث رونق بازار سرمایه مشارکت صاحبان سرمایه‌های کوچک در این بازار شد. تنظیم نحوه اداره شرکت‌های سهامی و رابط بین صاحبان سهام از طریق وضع قوانین و مقررات توسط دولت‌ها، نظم یافتن بخشی از معاملات اوراق بهادار با ایجاد بورس‌های اوراق بهادار از جمله عوامل دیگری بود که به نضج شرکت‌های سهامی و فزونی شمار طبقه‌ای از سرمایه‌گذاران انجامید که نه مستقیماً در اداره شرکت‌ها مشارکت داشتند و نه دارای چنین تمایلی بودند. با توجه به نتایج فرضیه‌های فرعی موضوع تحقیق می‌توان نتایج فوق را مطالعات پین و ویلیامسون (۲۰۲۱) در تحقیقی به بررسی تأثیر مدت همکاری مدیر مالی و

شرکت حسابرسی بر کیفیت حسابرسی در کشور کره جنوبی مورد مطابقت قرار داد. همچنین با مطالعات هوچیتسو و همکاران (۲۰۱۸) با عنوان بررسی تاثیر مدیریت مالی بهینه و مدت همکاری موسسه حسابرسی بر سطح کیفیت حسابرسی در کشور بوسنی مورد مطابقت قرار می گیرد. با توجه به نتایج فرضیه دوم موضوع تحقیق می توان نتایج فوق را مطالعات پین و ویلیامسون (۲۰۲۱) در تحقیقی به بررسی تاثیر مدت همکاری مدیریت مالی و شرکت حسابرسی بر کیفیت حسابرسی در کشور کره جنوبی مورد مطابقت قرار داد. همچنین با مطالعات هوچیتسو و همکاران (۲۰۱۸) با عنوان بررسی تاثیر مدیریت مالی بهینه و مدت همکاری موسسه حسابرسی بر سطح کیفیت حسابرسی در کشور بوسنی مورد مطابقت قرار نمی گیرد.

پیشنهاد ها و محدودیت های پژوهش

نقش مدیریت مالی این است که باید مقدار بودجه مورد نیاز یک سازمان را محاسبه کند. این کار به سیاست های شرکت در رابطه با هزینه ها و سودهای مورد انتظار بستگی دارد. مقدار مورد نیاز باید به گونه ای تخمین زده شود که توانایی درآمد سازمان افزایش یابد. شکل گیری ساختار سرمایه: هنگامی که میزان سرمایه مورد نیاز شرکت تخمین زده شود، ساختار سرمایه شکل می گیرد؛ بنابراین به اعضای هیئت مدیره و مالکان واحدهای تجاری پیشنهاد می شود همواره از سیاست های مدیریت مالی پیروی کنند تا بتوانند با خط مشی های شفافیت سازی اطلاعات کیفیت صورت های مالی حسابرسی شده را ارتقا داده و تضاد منافع بین سهامداران و مدیران را به حداقل برسانند. حسابرسان مستقل به دلیل اعتبار بخشیدن به صورت های مالی منتشر شده توسط شرکت های سهامی عام و در نتیجه کاهش ریسک اطلاعات، نقش با ارزشی در بازار سرمایه ایفا می کنند. حرمت و ارزش این نقش می تواند باعث عافیت طلبی و سهل انگاری و قصور حسابرسان در انجام نقش شهادت دهی شود. ضعف استقلال حسابرسان خود موضوع مهمی است که نگرانی زیادی به همراه دارد؛ بنابراین به سهامداران و سرمایه گذاران واحدهای تجاری پیشنهاد می شود هنگام سرمایه گذاری به اطلاعات مربوط به میزان سال های همکاری موسسات حسابرسی با واحد تجاری مربوطه را بررسی نمایند تا نسبت به استقلال اعضای حسابرسی اطمینان حاصل نمایند.

یکی از مهم ترین محدودیت های این تحقیق نبود بانک اطلاعاتی جامعی در خصوص مدیریت مالی بود که باعث شد در این موضوع منجر به کاهش تعدادی نمونه آماری تحقیق منجر گردد. در صورتی که دوره زمانی تحقیق برای دوره طولانی تری در نظر گرفته می شد، ممکن بود قابلیت تعمیم بیشتری داشته باشد، لیکن در صورتی که سال های بیشتری برای انتخاب نمونه در نظر گرفته می شد، تعداد شرکت های عضو جامعه و نمونه آماری کاهش می یافت که خود باعث کاهش روایی تحقیق می گردد. ضمن اینکه ممکن است هنگام گردآوری داده ها اشتباهاتی رخ داده باشد، به عنوان مثال برخی از صورت های مالی شرکت ها که در پایگاه اطلاعاتی بورس اوراق بهادار موجود است به صورت اسکن با درجه کیفیت بسیار پایین است که در خواندن اعداد با مشکل مواجه شدیم. همچنین داده های نرم افزار ره آورد نوین که در این تحقیق از آن استفاده شده نیز دچار اشکالاتی می باشد. البته سعی شد تا داده هایی که به نظر غیر عادی می آمدند با پایگاه های داده دیگر مقایسه و از صحت آن ها اطمینان حاصل شود.

منابع

- عشایری، آسو، (۱۴۰۰). بررسی نقش متغیرهای کیفیت حسابرسی و دوره تصدی حسابرس در تاثیرگذاری مدیریت سود بر عملکرد شرکت در بورس اوراق بهادار تهران»، رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، شماره ۷۲، تابستان ۱۴۰۰، ص ۱۳۶-۱۱۹
- عطایی شریف، عباس؛ لشگری، زهرا؛ خسروی پور، نگار. (۱۳۹۹). اثر تعاملی توانایی مدیریت و درماندگی مالی بر کیفیت حسابرسی (شواهد تجربی: بورس اوراق بهادار تهران). دانش حسابرسی، ۲۰(۷۸)، ۷۶-۹۶
- کرمی، غلامرضا و آمنه بذرافشان، (۱۳۸۸). «بررسی رابطه دوره تصدی حسابرس و گزارشگری سودهای محافظه کارانه در بورس اوراق بهادار تهران»، فصلنامه بورس اوراق بهادار تهران، سال دوم، شماره ۷
- ممشلی، رضا؛ کارشناسان، علی. (۱۳۹۸). تأثیر کیفیت حسابرسی بر بیش اطمینانی مدیران و احتمال گزارشگری متقلبانه: رویکرد چند بُعدی ترکیبی. پژوهش های کاربردی در گزارشگری مالی، ۸(۲)، ۱۶۹-۲۰۸
- نوشادی، امین؛ محمدی ملقرنی، عطاالله؛ نوروش، ایرج؛ امینی، پیمان. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین هوش مالی مدیران و کیفیت حسابرسی با نقش تعدیلگری رفتار اخلاقی حسابرسان. دانش حسابداری و حسابداری مدیریت، ۸(۳۰)، ۲۶۳-۲۳۷
- درخشان مهر، آرش؛ کرمی، صبا. (۱۳۹۸). تاثیر دوره تصدی مدیرعامل و اندازه موسسه حسابرسی بر کیفیت اطلاعات حسابداری، چشم انداز حسابداری و مدیریت، ۲(۶)، ۳۰-۱۷
- مجتهدزاده، ویدا و پروین آقایی، (۱۳۸۳). عوامل موثر بر کیفیت حسابرسی مستقل از دیدگاه حسابرسان مستقل و استفاده کنندگان، بررسی های حسابداری و حسابرسی، شماره ۳۸، صص ۷۶-۵۳
- حساس یگانه، یحیی. (۱۳۸۵). "حاکمیت شرکتی در ایران"، فصل نامه حسابرس، شماره ۳۲. صص ۱۱۵-۱۳۷
- Payne, J., Williamson, R. (۲۰۲۱). An examination of the influence of mutual CFO/audit firm tenure on audit quality, *Journal of Accounting and Public Policy*, ۴۰(۴).
- Khalil, Syed Mohammad, Ahmad Khalid Khan & Omar Abdullah Al-Aboud. (۲۰۱۶). Study of Managerial Decision Making Linked to Operating and Financial Leverage. <http://afr.sciencedupress.com> Accounting and Finance Research Vol. ۷, No. ۱; ۲۰۱۸
- Chang, Jin. Zhaohui Zhu and Hong Yuan Xie. (۲۰۱۴). Measuring Intellectual Capital: A New Model and Empirical Study, *Journal of Intellectual Capital*, Vol. ۵, No.۱, pp.۱۹۵-۲۱۲.
- Li, D (۲۰۱۰). Does auditor tenure affect accounting conservatism? Further evidence. *Journal Account Public Policy*, Vol. ۲۹, No. ۲, pp. ۲۲۶-۲۴۱.

Kilgore, A: Radich, R and G. Harrison (۲۰۱۱). The Relative Importance of Audit Quality Attributes. Australian Accounting Review, Vol. ۲۱, No. ۳, pp. ۲۵۳-۲۶۵.

Chen, C., C. Lin, and Lin, Y (۲۰۰۸). Audit partner tenure, audit firm tenure, and discretionary accruals: Does long auditor tenure impair earnings quality? Contemporary Accounting Research, Vol. ۲۵, No. ۲, ۲۱۵-۲۴۵.

Investigating the Interaction of Audit Institute Financial Management and Enterprise Term Cooperation on Audit Quality in Companies Listed in Tehran Stock Exchange

Mina Ashena ^۱

Saeed Alipour ^{*۲}

Adel Shahvalizadeh ^۳

Date of Receipt: ۲۰۲۲/۰۵/۲۲ Date of Issue: ۲۰۲۲/۰۶/۰۹

Abstract

Objective of in Articl Investigating the Interaction of Audit Institute Financial Management and Enterprise Term Cooperation on Audit Quality in Companies Listed in Tehran Stock Exchange. The present research is an applied research booklet in terms of purpose. It is a review by nature. In terms of type of argument, it is a booklet of deductive-inductive research. In terms of dimension, time is a retrospective research pamphlet. In terms of research duration, it is part of the combined method. The statistical population of the present study is the companies listed on the Tehran Stock Exchange. After removing the restrictions, ۱۲۸ companies were selected as a statistical sample. The studied years are between the years ۲۰۱۴ to ۲۰۲۱. It is believed that performance only makes sense in a decision-making environment. That is, the company's internal and external decision-makers must agree on performance. The word performance is widely used in management. The results of testing the first hypothesis indicate that the duration of financial management cooperation has a significant and inverse effect on audit quality. Also, the results of testing the second hypothesis indicate that the tenure of the auditing firm has a significant and inverse effect on the quality of the audit.

Keyword

Duration of financial management cooperation, tenure of audit firm and audit quality

۱. M.Sc., Department of Accounting, Moghadas Ardabili Institute of Higher Education

(ashena_mina@yahoo.com).

۲. Department of Accounting, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran (*Corresponding

Author: saeed.alipour@iau.ac.ir).

۳. Department of Accounting, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran

(a.shahvalizadeh@gmail.com).